

पिण्डो वा कार्यं आद्वादिकं शु० त० क्वचित्” ब्रह्मपुरा० ।
 अश्रुमुखं लि० अश्रुमुखं मुखं यस्य । नेत्रजलमुत्सृजे स्त्रियां
 डोप् । “पतिज्ञानाश्रुमुखी कषुकर्षी च क्रोशत
 अध० ११, ११, ७ । [स्त्रियां डोप् नेत्रजलमुत्सृजे ।
 अश्रुशालिन् लि० अश्रुणा शलते शल-णिनि ३त० ।
 अश्रयेयस् लि० न श्रेयान् । हीनतरे । “अश्रेयान् श्रेयसीं
 जातिं गच्छत्या सप्तमादशुगात्” मनुः । स्त्रियां डोप् ।
 अश्रौत लि० श्रुतौ विहितः विरोधे न० त० । श्रुतिविहित-
 विरुद्धे निषिद्धे नास्ति काचारादौ । २ वेदविहितभिन्ने
 स्मृतिमात्रविहिते च ।
 अशाया स्त्री अभावे न० त० । विकथनाभावे । आत्मगर्भाभावे
 न० व० । विकथनशून्ये गर्जशून्ये २ विनीते लि० । [च ।
 अश्लिष्ट लि० न० त० । १ असङ्गते २ असम्बन्धे ३ श्लेषशून्ये काव्ये
 अश्लीक लि० नास्ति श्रीर्देख कप् रस्य लः । श्रीप्रतिकूले
 श्रीनाशके । “अश्लीकमेतत् साधूनां यत् जुह्वत्यमी
 हविः” मनुः ।
 अश्लील न० श्रियं लाति गृह्णाति ला-क रस्य लः, श्री-
 सिद्धादित्वात् ल वा न० त० । १ लज्जादिसम्पादके
 वाक्ये २ आत्मभाषायाम् । “भास्करालोकनाश्लील
 परिवादश्च वर्जयेत्” या० स्मृ० ३ काव्यदोषभेदे न०
 तच्च त्रिविधं यथा “दुःश्रवं त्रिविधाश्लीलानुचितार्था-
 प्रयुक्तता” सा० द० अश्लीलत्वं ग्रीडाजुगुप्सामङ्गलव्यङ्ग्य-
 त्वात्तद्धा यथा “हृन्नारिविजये राजन् ! साधनं सुमहत्तव”
 “प्रससार शनैर्वायुः” । “विनाशे तन्नि ! ते सदा” ।
 “अत्र साधनवायुविनाशशब्दा अश्लीलवाचकाः” सा० द० ।
 तत्र साधनशब्दस्य शिश्नस्यापि वाचकतया ग्रीडायाः,
 वायुशब्दस्यापानवायुवाचकतया जुगुप्सायाः, विनाशशब्दस्य
 भरणवाचकतयाऽमङ्गलस्य च दोषकता । यथाक्रमं च प्रकृते
 हेतुपवनविरहबोधकतायै प्रयुक्ता अपि ते अश्लीलव्यङ्ग्य-
 त्वाद्गुहाः । ४ निन्दाव्यङ्ग्ये वाक्ये च “यमश्रुत्याश्लीला वा
 गृह्यतेति” ता० ब्रा० “अश्लीला निन्दारूपा वाक्” भा०
 न श्रियं लाति ला-क । ५ अश्लीके लि० । “यैवैनमसाव-
 श्लीलं वाग् वदति” ता० ब्रा० “अश्लीलमश्लीकरम्” भा० ।
 अश्लेषा स्त्री न श्लिष्यति यत्नोत्पन्नेन शिशुना श्लिष-घञ् न०
 त० । सप्तविंशतिधा विभक्त्याश्लिषकस्य नवमे नक्षत्रे तच्चत्वं
 जातस्य शिशोः पितृदिभिराश्लेषासं दर्शनाभावस्याश्लेषाश-
 न्तिशब्दे वक्ष्यमाणस्य सूचकतया तस्या अश्लेषात्वम् । तत्सूक्ष्म-
 प्रादि निरूपणाय सर्वताराणां स्वरूपं, संख्यविशेषः, योग-

ताराश्च प्रसङ्गादत्राभिधीयन्ते यथाह श्रीपतिः । “१ तुरग-
 मुखसम्बद्धं २ योनिरूपं ३ क्षुराभं ४ शकटनिभमथैषस्यो-
 त्तमाङ्गेन ५ तल्लम् । ६ मणि ७ गृह् ८ शर ९ चक्राभानि
 १० शालोपमं च ११ शयनसदृशमन्यञ्चाल १२ पर्यङ्गरूपम् ।
 १३ हस्ताकारमजस्रमौक्तिकसमं १४ चान्यत् १५ प्रबालोप-
 मम् विष्णुं तोरणवत् १६ स्थितं १७ बलिनिभं स्यात्
 कुण्डलाभं १८ परम् । क्रुध्यत्केशरिविक्रमेण सदृशं १९ शय्या
 समानं २० परम् चान्यद्वन्तिविलासवत् २१ स्थितमतः (अभि-
 जित्) शुक्लाटकव्यक्ति च । २२ त्रिक्रमाभञ्च २३ गृह्-
 रूपं २४ दक्षं ततोऽन्यद्यमलद्वयाभम् २५ । २६ पर्यङ्गतल्लम्
 २७ सुरजातुकारमित्येवमश्वप्रादिभचक्ररूपम्” अत्राङ्गासु-
 सारेणाश्वप्रादीनां रूपाणि चेदानीं । “वज्रित्ति कृत्तिषुगुणेन्दु
 कताग्निभूतवाष्पाग्निनेत्रशरभूकुनगाग्निराभाः । रुद्राब्धि-
 रासशुचिवेदशतद्वियुग्मदन्ता बुधैर्निगदिताः क्रमशोभताराः” ।
 यथा त्रिताराश्विनो भरणी च । षट् ताराः क्षत्तिका । पञ्च-
 तारा रोहिणी । त्रितारा ऋगशिरा । एकतारा आर्द्रा,
 चतुस्तारा पुनर्वसुः त्रितारा पुष्या, पञ्चतारा अश्लेषा
 मघा च त्रितारा पूर्वफल्गुनी द्वितारा उत्तरफल्गुनी
 पञ्चतारा हस्ता, एकतारा चित्रा, स्वातिश्च सप्ततारा
 विशाखा, त्रितारा अतुराधा ज्येष्ठा च । एकादशतारा
 मूला, चतुस्तारा पूर्वाषाढा त्रितारा उत्तराषाढा, श्रवणा
 चतुस्तारा धनिष्ठा शततारा शतभिषा । द्वितारा
 पूर्वभाद्रपदा उत्तरभाद्रपदा च द्वात्रिंशत्तारा रेवती” एषां
 योगतारा स्वर्यं सि० । “फाल्गुन्योर्भाद्रपदयोस्तथैवाषाढ-
 योर्द्वयोः । विशाखान्निसौम्यानां योगतारोत्तरा” स्मृता
 एषास्तत्तनक्षत्राणां प्रत्येकं स्तारास्तु मुख्या उत्तरा
 उत्तरदिक्स्था तारा योगतारा । “पश्चिमोत्तर-
 तारा या द्वितीया पश्चिमे स्थिता । हस्तस्य योगतारा
 सा अविषायाश्च पश्चिमा” सू० सि० । हस्तनक्षत्रं पञ्च-
 तारात्मकं हस्तपञ्चाङ्गुलिसन्निवेशाकारं ततो नैर्ऋदिग-
 वस्थिता पश्चिमावस्थितताराया उत्तरदिगाश्रितताराया
 द्वितीया पूर्वोक्तातिरिक्ता पश्चिमे वायव्याश्रिते स्थिता
 सा हस्तस्य योगतारा ज्ञेया, उत्तरतारासन्ना पश्चिमाश्रिता
 तारा हस्तस्य योगतारा” धनिष्ठायास्तारास्तु या पश्चिम-
 दिक्स्था सा तस्या योगतारा इति च रङ्गना० । “ज्येष्ठा
 श्रवणमैत्राणां बर्हस्पत्यस्य मध्यमा । भरण्याग्नेवपितृणां
 रेवत्याश्चैव दक्षिणा” सू० सि० “ज्येष्ठाश्रवणातुराधानां
 पुष्यस्य च प्रत्येकं तारात्रयात्मकत्वात् मध्यमतारा योग-